

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adw. K. H. O. od Skarbu Państwa - Sądu
Apelacyjnego w (...) kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) zł,
powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług,
tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania J.K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C. – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w C. z dnia 21 stycznia 2015 r., sygn. akt IV U (...), oddalającego odwołanie J. K. od decyzji organu rentowego z dnia 30 sierpnia 2011 r., odmawiającej odwołującemu przyznania prawa do emerytury.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną – skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie autorki skargi skarga jest oczywiście uzasadniona „w związku z rażącym naruszeniem przez Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych przepisów art. 184 ust. 1 u.e.r.f.u.s. w zw. z art. 32 ust. 1 i 4 u.e.r.f.u.s. w zw. z § 2 ust. 1, § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze polegającym na przyjęciu, że tylko uwzględnienie okresu pracy od dnia 14 stycznia 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. (11 lat, 11 miesięcy i 18 dni) - jako najdłuższego spośród spornych okresów pracy ubezpieczonego - jako pracy w warunkach szczególnych dawałoby mu prawo do przyznania wcześniejszej emerytury, podczas gdy również zaliczenie innych okresów pracy ubezpieczonego, w tym w szczególności okresu pracy ubezpieczonego od dnia 26 maja 1982 roku do dnia 31 grudnia 1986 roku w P. w C. (4 lata, 6 miesięcy i 5 dni) powodowałoby spełnienie warunków do przyznania wcześniejszej emerytury, przy doliczeniu w takim wypadku do okresu pracy w warunkach szczególnych wynoszącego 9 lat, 9 miesięcy i 21 dni okresu wynoszącego minimum 5 lat, 2 miesiące i 9 dni z okresu pracy w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C.. Oczywistą zasadność niniejszej skargi kasacyjnej uzasadnia także naruszenie przepisów art. 184 ust. 1 u.e.r.f.u.s. w zw. z art. 32 ust. 1 i 4 u.e.r.f.u.s. w zw. z § 2 ust. 1, § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zw. z postanowieniami działu XIV poz. 25 wykazu A stanowiącego załącznik do tego Rozporządzenia poprzez ich błędną wykładnię i niezakwalifikowanie przez Sąd jako pracy w warunkach szczególnych pracy świadczonej przez ubezpieczonego od dnia 14 stycznia 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. oraz niezakwalifikowanie pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. polegającej na naprawach

wózków akumulatorowych jako pracy w warunkach szczególnych wskazanej pod poz. 25 działu XIV wykazu A (bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie). Oczywista zasadność niniejszej skargi kasacyjnej wynika również z rażącego naruszenia przepisów art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. przez całkowite pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji odniesienia się do zarzutów apelacji dotyczących nieuwzględnienia do okresu ubezpieczenia okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 15 lipca 1971 roku do dnia 30 czerwca 1975 roku w Gminnej Spółdzielni „S.” w K. oraz całkowite pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji odniesienia się do zarzutów apelacji dotyczących niewliczenia do okresów wykonywania pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 26 maja 1982 roku do dnia 31 grudnia 1986 roku w P. w C.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący

wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r.,

II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Autorka rozpatrywanej skargi – w próbie wykazania oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej – ogranicza się do prostego zaprzeczenia podstawom zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji. Nie uwzględnia w konstrukcji swoich twierdzeń stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii. Brakuje odpowiedniego wywodu zawierającego argumentację, którą autorka skargi wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Nie ma racji autorka skargi w swoim twierdzeniu o niewłaściwym przyjęciu w zaskarżonym wyroku, że tylko uwzględnienie okresu pracy skarżącego od 14 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1998 r. w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. (11 lat, 11 miesięcy i 18 dni) dawałoby mu prawo do przyznania wcześniejszej emerytury, podczas gdy również zaliczenie innych okresów pracy ubezpieczonego, w tym w szczególności okresu pracy ubezpieczonego od 26 maja 1982 r. do 31 grudnia 1986 r. w P. w C. (4 lata, 6 miesięcy i 5 dni) powodowałoby spełnienie warunków do przyznania wcześniejszej emerytury.

Twierdzenie to nie uwzględnia zasadniczego ustalenia zaskarżonego wyroku, że ubezpieczony wykazał – w zakresie pracy w warunkach szczególnych – okres tej pracy w wymiarze 5 lat, 3 miesięcy i 16 dni. Według Sądu drugiej instancji uznanie najdłuższego spośród spornych okresów pracy ubezpieczonego jako pracy w warunkach szczególnych – okresu pracy w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. od 14 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1998 r. (11 lat, 11 miesięcy i 18 dni) – mogło jedynie spowodować spełnienie wymaganych prawem warunków do przyznania wcześniejszej emerytury. W konsekwencji wobec nie uznania tego okresu za okres pracy w szczególnych warunkach – ocena charakteru pracy ubezpieczonego w okresie od 26 maja 1982 r. do dnia 31 grudnia 1986 r. w P. w C. (4 lata, 6 miesięcy i 5 dni) nie miałaby znaczenia dla ustalenia prawa

skarżącego do spornego świadczenia – w szczególności dla wykazania 15 letniego okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Sąd drugiej instancji – oceniając sporny w sprawie okres pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. od 14 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1998 r. (11 lat, 11 miesięcy i 18 dni) – stwierdził, że ubezpieczony nie wykonywał na stanowisku elektryka stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac określonych pod poz. 13 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - prac w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Sąd drugiej instancji podkreślił, że wprawdzie z zeznań powołanych w sprawie świadków wynika, że ubezpieczony wykonywał w tym czasie pracę w warunkach szczególnych, niemniej jednak nie była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakres prac ubezpieczonego w spornym okresie obejmował różnorodne czynności, m.in. do jego obowiązków należało utrzymanie w należytym stanie wózków akumulatorowych oraz wszystkich instalacji w magazynach. Dodatkowo ubezpieczony bardzo często jeździł do napraw lad chłodniczych w należących do PHS-u sklepach (około 70 sklepów w C. i okolicach), przy czym w okresach letnich faktycznie więcej czasu pracował w terenie przy naprawie lad chłodniczych niż w samym PHS-ie. Elektrycy PHS-u dokonywali również wszystkich innych napraw elektrycznych w należących do Przedsiębiorstwa sklepach, w tym tych znajdujących się poza C. w budynkach prywatnych. Ilość tego rodzaju wyjazdów w teren była różna, ale nigdy nie zdarzył się tydzień bez wyjazdu. Średnio elektrycy wyjeżdżali w teren dwa razy w tygodniu, przy czym w czasie takiego wyjazdu wykonywali nie tylko naprawy stricte elektryczne, ale również inne czynności, jak np. malowanie, tynkowanie, wstawianie drzwi i krat. Przy wyjazdach do usuwania awarii instalacji elektrycznych w już istniejących sklepach, elektrycy poza samym usunięciem awarii, musieli wykonać również prace związane z dostaniem się do miejsca awarii i następnie jego zabezpieczeniem (np. wykucie ściany, zatynkowanie miejsca awarii itp.). Poza tym elektrycy zajmowali się utrzymaniem sprawności wózków akumulatorowych należących do Przedsiębiorstwa, w tym naprawiali baterie, klemy i ich instalacje elektryczne oraz raz na jakiś czas jeździli do B. po suche ogniwa. W jednym z magazynów

wyodrębniona została akumulatorownia, w której elektrycy zajmowali się formatowaniem i ładowaniem akumulatorów oraz przygotowywaniem elektrolitu z kwasu siarkowego i wody destylowanej oraz uzupełnianiem jego stanu w poszczególnych bateriach. W zależności od potrzeb w akumulatorowni obwołujący spędzał różną ilość godzin - w ciągu dnia mogło to być 6 godzin, 4 godziny, czasem tylko 1 godzina, a zdarzały się również dni, kiedy pracował tam całą dniówkę. W pozostałej części dniówki ubezpieczony wykonywał prace opisane powyżej oraz zajmował się naprawami wózków akumulatorowych. W ocenie Sądu drugiej instancji zeznania świadków M. P. i J. S. potwierdzają, że ubezpieczony pracując na stanowisku elektryka zajmował się szeregiem czynności, które nie były związane z pracami w akumulatorowni, a tylko takie prace można zakwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych. Obaj świadkowie zgodnie potwierdzili, że ubezpieczony tak samo jak inni elektrycy zatrudnieni w tym czasie w Przedsiębiorstwie Hurtu Spożywczego „M” s.c. w C. poza pracą w siedzibie spółki, często wyjeżdżał w teren, gdzie wykonywał naprawy ład chłodniczych oraz wszelkiego rodzaju innych urządzeń i instalacji elektrycznych w sklepach prowadzonych przez to przedsiębiorstwo. Sam ubezpieczony przyznał na rozprawie w dniu 21 stycznia 2015 r., że wszystkie prace jakie wykonywał w akumulatorowni zajmowały mu tylko od jednej do sześciu godzin dziennie, a poza tymi godzinami zajmował się naprawami wózków akumulatorowych. Według Sądu drugiej instancji wykonywanie napraw wózków akumulatorowych nie stanowi pracy w warunkach szczególnych określonej pod poz. 13 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.

W sytuacji, gdy praca wykonywana przez ubezpieczonego w omawianym okresie w zakresie wykonywanych czynności w akumulatorowni - zaliczanych do pracy w warunkach szczególnych - nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to brak jest podstaw do zaliczenia tego okresu pracy ubezpieczonego do pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony nie wykazał 15-letniego okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w związku z tym nie spełnia warunków do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd drugiej instancji w spornym w sprawie okresie – odpowiednio do dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych – oceniał charakter pracy ubezpieczonego pod kątem uznania ich za prace wymienione pod poz. 13 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - prac w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych, gdyż ubezpieczony wykonywał ten typ prac. Kwestią sporną była ocena, czy prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na jego stanowisku pracy (por. § 2 ust. 1 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.). Nie bardzo wiadomo dlaczego autorka skargi – nie uwzględniając podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji – domaga się w uzasadnieniu wniosku zakwalifikowania prac ubezpieczonego jako prac wykonywanych pod poz. 25 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

Nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi uzasadnienie wniosku w zakresie twierdzenia o „rażącym” naruszeniu przepisów art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz w związku z art. 378 § 1 k.p.c. Twierdzenia autorki skargi w tym zakresie są powtórzeniem uzasadnienia zarzutów przedstawionych w ramach podstawy procesowej skargi kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sadu Apelacyjnego w (...) zawiera wszystkie elementy określone w art. 328 § 2 k.p.c. w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Również – wbrew temu co twierdzi skarżący – Sąd drugiej instancji, rozpoznając jego apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji, rozpoznał ją zgodnie z regułami określonymi w art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięto na podstawie § 19 w związku z § 2 ust. 3 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz.U. z 2013 r., poz. 491 (pkt 2.).